

અગનધરા

એપિસોડ-22 : દરિયાની સપાટીમાં વધારો અને દરિયા કિનારે વસનારનો પુનઃવસવાટ

ડૉ.આકાશ: હવામાન શાસ્ત્રી, ઝ્લોબલ રીસર્ચ સેન્ટર

ડૉ.મૌસમી: ભૂગોળશાસ્ત્રી, હિન્દ મહાસાગર યુનિવર્સિટી, વેરાવળ

હિમા: ઇન્ટર્નેશીપ માટે આવેલા M.Sc.(Environmental Science) ની વિદ્યાર્થીની

વિશ્વ: ઇન્ટર્નેશીપ માટે આવેલા M.Sc.(Environmental Science) નો વિદ્યાર્થી

પૃથ્વી: હું છું પૃથ્વી. મારા પરિવારજનોને આધુનિકતાનો નશો ચઢ્યો છે, આ નશાએ ઝ્લોબલ વોર્મિંગને નોતર્યું છે. જેના પરિણામે મારી બધી હિમશીલાઓ ઓછા-વધતા પ્રમાણમાં પીગળવા માંડી છે, જેથી દરિયાની સપાટી ઉંચી આવતી જાય છે. મારો ઘણો વિસ્તાર નીચો છે. જે દરિયાની વધતી સપાટીથી ડૂબી જાય તેવો છે. જો આ વિસ્તાર ડુબે તો અહીંના રહેવાસીઓ, પ્રાણીઓ અને વનસ્પતિઓને માટે જોખમ ઉભું થાય છે. મેં મારી આ ચિંતાની રજૂઆત મારો ખ્યાલ રાખનાર સંયુક્ત રાષ્ટ્રને કરી હતી. તેમણે મને આશ્વાસન આપ્યું હતું કે અમે બધા પણ આ પ્રશ્નને ઉકેલવા માટે ખુબ ચિંતાતુર છીએ. તેમણે વિશેષમાં કહ્યું કે અમે બધા રાષ્ટ્રો આવી સમસ્યાના ઉકેલ માટે એક સાથે પ્રયત્ન કરીશું. આવો એક પ્રયત્ન ઝ્લોબલ રીસર્ચ સેન્ટર ખાતે થઈ રહ્યો છે. તો ચાલો મિત્રો મારી સાથે ઝ્લોબલ રીસર્ચ સેન્ટર ખાતે.

ડૉ.આકાશ: મૌસમી મેડમ વેલ કમ, વેલ કમ. તમે તો સમય પહેલા છો.

ડૉ.મૌસમી: સમય બાબતે તો ચોક્કસ જ રહેવું પડે ને. વળી તમે ઈ-મેલ કર્યો હતો તેમાં જણાવ્યું હતું કે સમયસર હાજર રહેવા નમ્ર વિનંતી.

ડૉ.આકાશ: શું મૌસમી મેડમ, તમે મારી મજાક કરો છો. આ તો ઓફીસના પત્રનું ફોર્મેટ હોય તે પ્રમાણે લખેલું હશે. બાકી તમારા માટે અમારે આ શબ્દો લખવા જ ના પડે. વળી આપણી થોડી આ પહેલી મિટિંગ કે પ્રવૃત્તિ છે, આપણે તો આ અગાઉ સંખ્યાબંધ પ્રવૃત્તિઓ સાથે કરેલી છે.

જેમાં આપણે આપણી નિયમિતતાના દર્શન સમાજને કરાવ્યા જ છે.

ડૉ.મૌસમી: આકાશ સર, આજની આપણી કામગીરી શું રહેશે?

ડૉ.આકાશ: મૌસમી મેડમ, આજે આપણે એમ.એસ.સી એન્વારોન્મેન્ટલ સાયન્સના છેલ્લા સેમીસ્ટરમાં અભ્યાસ કરતા વિદ્યાર્થીઓની આપણા ગ્લોબલ રીસર્ચ સેન્ટરમાં ઇન્ટર્નેશીપ કરવા માટે ઘણી બધી અરજીઓ આવી છે. તેમાંથી યોગ્ય બે ઉમેદવારની પસંદગી કરવાની કાર્યવાહી હાથ ધરવાની છે. જેમાં તમારે બાહ્ય વિષય નિષ્ણાત તરીકેની અને મારે સ્થાનિક વિષય નિષ્ણાત તરીકેની ભૂમિકા ભજવવાની છે.

ડૉ.મૌસમી: આકાશ સર, આપણને કેવા ઉમેદવારની અપેક્ષા છે?

ડૉ.આકાશ: મૌસમી મેડમ આપ જાણો છો તે મુજબ અમારું ગ્લોબલ રીસર્ચ સેન્ટર, ગ્લોબલ વોર્મિંગ અને કલાઇમેટ ચેન્જ પર કામ કરે છે. વધુમાં હમણાં અમે 'ગ્લોબલ વોર્મિંગની હકારાત્મક અને નકારાત્મક અસરો' પર કામ કરવાનું વિચાર્યું છે તેથી તેને ન્યાય આપે તેવા ઉમેદવારની અમારી અપેક્ષા છે.

ડૉ.મૌસમી: આકાશ સર તમે તમારા કાર્ય તરફ એકદમ સ્પષ્ટતા પૂર્વક અને આયોજનબદ્ધ આગળ વધો છો તે જાણીને મને ખુબ જ આનંદ થયો. તમારામાંથી અમારે સૌએ પ્રેરણા લેવાની છે.

ડૉ.આકાશ: થેંક યુ, થેંક યુ મૌસમી મેડમ. મૌસમી મેડમ, આપ અહીં બેસો હું પાંચેક મીનીટમાં આ ઇન્ટરવ્યુ સંદર્ભના જરૂરી કેટલાક ડોક્યુમેન્ટ લઈને આવું છું.

ડૉ.મૌસમી: ઓ.કે., ઓ.કે.

વિશ્વ: હાય હિમા.

હિમા: હાય વિશ્વ. તું પણ અહીં આવ્યો છે? સારું થયું મને પણ કંપની મળી ગઈ.

વિશ્વ: કેટલા ઉમેદવાર આવ્યા છે? આપણો નંબર લાગશે કે નહિ?

હિમા: ઉમેદવાર તો ઘણા બધા છે પણ ગ્લોબલ વોર્મિંગ અંગે કામ કરેલું હોય તેવા આપણે બે જ છીએ અને ઇન્ટર્નેશીપ માટેની જગ્યા પણ બે જ છે.

વિશ્વ: હિમા, આપણા બેનું સિલેક્શન અહીં થઈ જાય તો કેવું સારું.

હિમા: તો તો બહુ જ સારું, ધાર્યું કામ કરી શકીએ ગ્લોબલ વોર્મિંગ અંગે. પણ આપણા બેનું સિલેક્શન થાય તો ને! વિશ્વ મને તો એ ચિંતા થાય છે કે ઇન્ટરવ્યુમાં શું પૂછશે?

વિશ્વ: જો હિમા આપણે આપણા અભ્યાસ દરમ્યાન ખુબ જ મહેનત કરી છે, એટલે ઈન્ટરવ્યુ તો ગભરાયા વગર જ આપવાનું. મને વિશ્વાસ છે કે આપણે ઈન્ટરવ્યુ લેનાર વિષય તજજ્ઞને સંતોષ આપી શકીશું.

હિમા: મને લાગે છે કે વર્તમાન સમયમાં 'કુદરતી આપત્તિ વ્યવસ્થાપન' વિષય વધુ ચર્ચાસ્પદ છે.

વિશ્વ: સાચી વાત છે, જુઓને અતિવૃષ્ટિને. ક્યારેક વધુ વરસાદ આવવાને કારણે નદીઓમાં પુર આવે છે. આ પૂરના પાણી નજીકના ગામો કે શહેરોમાં ઘૂસીને લોકોની ભૌતિક સુવિધાને મોટું નુકશાન પહોચાડે છે. લોકોના ઘરોમાં પાણી ધુસી જવાથી તથા તેમના રાય રચીલાને નુકશાન થવાથી તેઓને જમવા, રહેવા સંદર્ભે પ્રશ્નો ઉભા થાય છે.

હિમા: વિશ્વ તે વાત કરી તે તો જેના ઘર પાકા છે તેને માટે, જેના ઘર કાચા હોય છે તે તો બેઘર થઈ જાય છે, વળી ઢોર-ઢાંખરની જાન હાની પણ થાય છે. પાણીના કારણે લોકોને ઘણા દિવસો સુધી એક જ સ્થળે રહેવું પડે છે. કેટલીક વાર ઘોડા પુરને કારણે માનવ જાનહાની પણ થાય છે.

વિશ્વ: આવી જ કુદરતી આપત્તિઓની યાદીમાં પવન, વાવાઝોડું, ચક્રવાત, ભૂકંપ, જ્વાળામુખી અને દુષ્કાળનો સમાવેશ થાય છે. બરાબર ને હિમા?

હિમા: એકદમ બરાબર વિશ્વ. આ બધી કુદરતી આપત્તિઓ સાથે પ્રત્યક્ષ કે પરોક્ષ રીતે ઝલોબલ વોર્મિંગને સંબંધ છે.

વિશ્વ: હિમા યુ આર કરેક્ટ. પણ આ સંબંધોનું જોડાણ ખુબ જ અટપટું છે. તે જાણવું અને સમજવું સરળ નથી.

હિમા: વિશ્વ, આપણે કુદરતી આપત્તિ રોકવાના ઉપાયો પણ જાણી લેવા પડે, ઈન્ટરવ્યુમાં આ પણ પૂછી શકે.

વિશ્વ: ઈન્ટરવ્યુમાં શું પૂછશે તેનો તર્ક લગાવવો તે અંધારામાં ભૂસકા મારવા બરાબર છે. પણ તું શું કહેતી હતી? હા હા યાદ આવ્યું. તું કુદરતી આપત્તિ રોકવાના ઉપાયોની વાત કહેતી હતી. પણ હિમા કુદરતી આપત્તિ આવવા અંગેનો ખ્યાલ હોય તો પણ તેને રોકી શકાતી નથી, પરંતુ તેમાંથી બચવાના અને તેનાથી હાની કે નુકશાન ઓછું થાય તે અંગેના પગલા લઈ શકાય છે.

હિમા: વિશ્વ આપણને આપણા ઓરીજનલ ડોક્યુમેન્ટની ચકાસણી કરાવવા બોલાવે છે.

વિશ્વ: ચાલ હિમા, આપણે પહેલા તે કામ પતાવી દઈએ.

ડૉ.આકાશ: સોરી હો, મૌસમી મેડમ. કામમાં થોડી વધારે વાર થઈ ગઈ.

ડૉ.મૌસમી: આકાશ સર, નો પ્રોબ્લેમ. તમે આવ્યા ત્યાં સુધી હું તમે ભેગા કરેલા ન્યુઝ પેપરના કટિંગ વાંચતી હતી.

ડૉ.આકાશ: કેવું લાગ્યું ન્યુઝ પેપરના કટિંગનું કલેક્શન?

ડૉ.મૌસમી: બહુ જ મહત્વનું લાગ્યું, તે ખુબ ઉપયોગી થાય તેવું છે. મેં જે કટિંગ વાચ્યા તે પૈકીનું આ કટિંગ મને ખુબ જ સ્પર્શી ગયું.

ડૉ.આકાશ: ઓ હો આ તો, ઝ્લેશીયર ખતમ થવાની વાત છે.

ડૉ.મૌસમી: હા આકાશ સર, જુઓને ૩૮ ચોરસ કિલોમીટરમાં ફેલાયેલું આઇસલેન્ડનું ઓકજોકુલ ઝ્લેશીયર ૧૧૮ વર્ષમાં આખું ખતમ થઇ ગયું.

ડૉ.આકાશ: આ બધું ઓગળેલું ઝ્લેશીયર પાણી સ્વરૂપે દરિયામાં જવાનું, જેથી દરિયાની સપાટીમાં વધારો થાય છે.

ડૉ.મૌસમી: આકાશ સર, આ લોકોના ઈન્ટરવ્યુમાં કઈ પધ્ધતિ રાખીશું?

ડૉ.આકાશ: જે રાખવી હોય તે રાખી શકાય. તમને કઈ નવું સુઝે છે?

ડૉ.મૌસમી: મને એમ થાય છે કે ઉમેદવારોને બે-બેના ગ્રુપમાં બોલાવીને કેટલાક મુદ્દાની ચર્ચા કરીએ તો તેમનું વિષયમાં કેટલું ઊંડાણ છે તે સમજાય.

ડૉ.આકાશ: તમારા આ વિચારને અમલમાં મુકવા જેવો છે. મૌસમી મેડમ આપણે ઈન્ટરવ્યુ માટે બે-બે વ્યક્તિઓને બોલાવીને તેમની સાથે ચર્ચા કરીએ. આપણે ચર્ચાના મુદ્દા અંગે પણ વિચારી લેવું જોઈએ.

ડૉ.મૌસમી: મને તો હમણા ન્યુઝ પેપરમાં વાંચ્યું તે જ બહુ યોગ્ય લાગ્યું છે, એટલે કે દરિયાની સપાટી વધી જવાથી દરિયા કિનારે વસતા લોકોના પુનઃવસવાટની મોટી સમસ્યા અને આ સમસ્યાના ઉકેલમાં સરકારી અને બિન સરકારી સંસ્થાઓના ફાળા વિષે ચર્ચા કરી શકાય.

ડૉ.આકાશ: મૌસમી મેડમ બરાબર છે આ મુદ્દાઓ. જરૂર પડશે તો આ મુદ્દાની આજુબાજુના ખ્યાલોને સામેલ કરીશું.

ડૉ.મૌસમી: હવે મને લાગે છે કે ઉમેદવારોને બોલાવીને ઈન્ટરવ્યુ શરૂ કરવું જોઈએ.

ડૉ.આકાશ: મૌસમી મેડમ છેલ્લા બે ઉમેદવારોના ડોક્યુમેન્ટની ચકાસણી બાકી છે તે થઇ જાય એટલે આપણે ઈન્ટરવ્યુ શરૂ કરીએ. ત્યાં સુધી આ ટીવીમાં આવતું ગીત સાંભળો.

(ગીત રજુ કરવું)

હિમા: વિશ્વ, ઈન્ટરવ્યુ તો શરૂ થઈ ગયા. મને તો ધક ધક થાય છે.

વિશ્વ: કઈ ડરવાની જરૂર નથી. તે જોયું નહિ બે-બે ઉમેદવારોને સાથે બોલાવે છે.

હિમા: સાચે જ વિશ્વ (ખુશ થઈને).

વિશ્વ: સાચે જ ને વળી, વર્ષા અને ઋતા બંનેને સાથે જ બોલાવ્યા છે તેઓ હમણા ઈન્ટરવ્યુ જ આપી રહ્યા છે.

હિમા: હે વિશ્વ, આપણને બંનેને એક સાથે બોલાવે તો સારું.

વિશ્વ: એમ જ થશે, હું ઉમેદવારોની યાદી જોઈને આવ્યો તો તેમાં આપણા બંનેના નામ સામે જોડી બનાવતી નિશાનીના ભાગ રૂપે છગડીયો ક્રૌંસ કર્યો છે.

હિમા: હવે ઈન્ટરવ્યુમાં મજા પડી જશે.

વિશ્વ: ચાલ, ચાલ હિમા. આપણો નંબર આવી ગયો. આપણા બંનેના નામ બોલાયા.

હિમા: હા, હા. ચાલ.

વિશ્વ: મે આઈ કમ ઇન?

હિમા: મે આઈ કમ ઇન?

ડૉ.આકાશ: યસ, યસ.

ડૉ.મૌસમી: તમે બંને જણ આ ખુરશીઓ પર બેસી શકો છો.

વિશ્વ: થેંક યુ મેડમ.

હિમા: થેંક યુ મેડમ.

ડૉ.આકાશ: તમારું નામ શું છે?

વિશ્વ: મારું નામ વિશ્વ છે.

ડૉ.મૌસમી: તમારું નામ શું છે?

હિમા: મારું નામ હિમા છે.

ડૉ.મૌસમી: તમારા બંનેના નામ પર્યાવરણને સંબંધિત છે. સરસ, સરસ.

ડૉ.આકાશ: તમારા અરજી પત્રકના અભ્યાસ પરથી મને જણાયું છે કે તમે બંને તમારા પ્રોજેક્ટ કાર્યમાં ઝ્લોબલ વોર્મિંગ પર કામ કરેલું છે, બરાબર ને?

વિશ્વ અને હિમા: (બંને સાથે બોલે છે) હા સર.

ડૉ.આકાશ: વિશ્વ, ઝ્લોબલ વોર્મિંગને કારણે સર્જાતી નકારાત્મક અસરોમાં તમને સૌથી વધુ નકારાત્મક અસર કઈ જણાઈ?

વિશ્વ: ઝ્લોબલ વોર્મિંગને કારણે ઘણી નકારાત્મક અસરો સર્જાય છે. તે પૈકી ઝ્લેશિયર એટલે કે હિમશીલા કે હિમ નદીઓનું પીગલન મને સૌથી વધુ નકારાત્મક અસર લાગે છે.

ડૉ.મૌસમી: હિમા, ઝ્લેશિયર પીગલન અંગેની જે માહિતી તારી પાસે હોય તે જણાવ.

હિમા: મેડમ, છેલ્લા ચાલીસ વર્ષોમાં પૃથ્વી પરના બરફના આવરણના કુલ જથ્થાનો આશરે 10% જેટલો ભાગ ઘટી જવા પામ્યો છે. વધુમાં વર્ષ 2070 સુધીમાં તે 10 થી 20 % વધુ ઘટવાની ધારણા રખાય છે. આર્કટીકમાં ઝ્લેશિયરો પીગળી રહ્યા છે. ખાસ કરીને અલાસ્કાના ઝ્લેશિયરો ઝડપી પીગળી રહ્યા છે. ગ્રીનલેન્ડ વિસ્તારના બરફનું આવરણ પણ પીગળી રહ્યું છે. વર્ષ 1979 થી વર્ષ 2002 સુધીમાં તેનો આશરે 56% જેટલો બરફ પીગળ્યો હતો. છેલ્લા સો વર્ષોમાં આર્કટીકની સપાટી 10 થી 20 સેન્ટિમીટર જેટલી વધવા પામી છે. આ સદી દરમિયાન વધુ અર્ધો મીટર જેટલું દરિયાઈ સ્તર વધવાની ધારણા રાખવામાં આવી રહી છે.

ડૉ.આકાશ: હિમાના જવાબ પરથી એટલું નક્કી થાય છે કે ઝ્લેશિયર પીગલનને કારણે દરિયાઈ સપાટી વધે છે. હવે વિશ્વ, તું ઝ્લેશિયર પીગલનની નકારાત્મક અસરોને ટૂંકમાં જણાવ.

વિશ્વ: પ્રથમ નજરે દરિયાઈ જાતિઓને જોખમ વધશે. દરિયાઈ જાતિઓ દરિયાઈ બરફ પર આધાર રાખતી હોય છે. જેમાં ધ્રુવીય રીંછ, બરફમાં રહેલી સીલ માછલી, વોલરસ તથા કેટલાક દરિયાઈ પક્ષીઓનો સમાવેશ થાય છે. આ જાતિઓ બરફ ઘટવાના કારણે લાંબુ ટકી શકતી નથી. કેટલીક જાતિઓ તો સદંતર નાબુદ થઈ જવાની વકી છે.

ડૉ.આકાશ: હિમા તું પણ વિશ્વની વાતને આગળ વધારી શકે છે.

હિમા: ઝ્લેશિયર પીગલન જમીન પરની જાતિઓને પણ જોખમમાં મૂકી શકે છે. આર્કટીક આબોહવા જેમને ખુબ જ અનુકુળ આવી ગઈ હોય તેવી જાતિઓને ઘણું જોખમ છે. જેમાં મોસ તથા લાઈકેન્સ પ્રકારની વનસ્પતિ તથા લેમીન્સ, વોલ્સ, આર્કટીક ફ્રોક્સ તથા બર્ફીલા ધુવડનો સમાવેશ થાય છે.

ડૉ.મૌસમી: વિશ્વ, દરિયાઈ સપાટી વધવાને કારણે અન્ય કયા કયા જોખમો ઉભા થઈ શકે છે?

વિશ્વ: દરિયાની સપાટી વધતા દરિયાકાંઠાના જનસમુદાયો તથા ઉદ્યોગો, બેટો, નદીની કાંપની જમીન, બંદરો અને પૃથ્વીમાં ચોતરફ દરિયાકાંઠે વસતી માનવજાતના મોટા હિસ્સા પર ગંભીર અસર પડે છે. દરિયાની સપાટીમાં વધારો અખાત અથવા ઉપસાગરોના પાણીની ખારાશમાં વધારો કરે છે. દરિયાની સપાટીમાં વધારાની અસર દરિયાકાંઠાના નાના નાના ઢાળ ધરાવતા જમીન વિસ્તારો પર ઉગ્રપણે પડે છે. પેસિફિક મહાસાગર, એટલાન્ટિક મહાસાગર તથા હિન્દ મહાસાગરમાં નીચાણવાળી જગ્યાએ આવેલા બેટ વિસ્તારો ખુબ જ તીવ્રપણે અસર પામી શકે છે.

ડૉ.આકાશ: હિમા, તું વિશ્વએ જે વાત કરી તે અંગેના ઉદાહરણો આપી શકીશ?

હિમા: ચોક્કસ સર. બાંગ્લાદેશમાં આશરે 170 લાખ લોકો દરિયાની સપાટી કરતા માત્ર 1 મીટર કરતા પણ ઓછી ઉંચાઈએ રહે છે. આ લોકોને દરિયાની સપાટીમાં થતો વધારો ખુબ જ ગંભીરતાથી અસર કરે છે. દક્ષિણ એશિયામાં આવેલા ઘણા મોટા શહેરો દરિયાકાંઠાના અત્યંત નીચાણવાળા ભાગો અથવા તો નદીની કાંપવાળી જમીનમાં વસેલા છે, જેવા કે થાઈલેન્ડનું બેંગકોક, ભારતનું મુંબઈ અને કલકત્તા, બાંગ્લાદેશનું ઢાકા, ફિલિપાઈન્સનું મનીલા તથા અમેરિકાનું ફ્લોરીડા અને લુઈસિયાના. આ શહેરો 50 લાખ કે તેથી વધુ વસ્તી ધરાવે છે. આ બધા શહેરો દરિયાની સપાટીમાં થતા વધારાથી અસર પામે તેવા છે. આ શહેરના જન સમુદાયને કપરી પરિસ્થિતિમાં સ્થળાંતર કરી બીજે વસવાની ફરજ પડી શકે છે.

ડૉ.આકાશ: હિમા તે તો સુયોગ્ય ઉદાહરણો રજૂ કર્યાં. તારું વાંચન સારું લાગે છે. સરસ, સરસ.

વિશ્વ: સર, અમે બંને ગ્લોબલ વોર્મિંગને લગતા પુસ્તકો, મેગેઝીન નિયમિત પણે વાંચીએ છીએ, વળી ગ્લોબલ વોર્મિંગ અને ક્લાઇમેટ ચેન્જ આધારિત રેડિયો સીરીયલ 'અગનધરા' પણ અમે લોકો નિયમિત સાંભળીએ છીએ. ક્યાંય કોઈ વિષય તજજ્ઞનું ગ્લોબલ વોર્મિંગ અને ક્લાઇમેટ ચેન્જ પર વ્યાખ્યાન હોય તો અમે લોકો અચૂક તે સાંભળવા જઈએ છીએ. જેથી અમે તમારા પ્રશ્નોના યોગ્ય ઉત્તર આપવાનો પ્રયત્ન કરી શકીએ છીએ.

ડૉ.મૌસમી: વિશ્વ અને હિમા, તમારો આ મહેનતુ સ્વભાવ તમને તમારા ક્ષેત્રમાં આગળ લઈ જશે.

વિશ્વ અને હિમા: (બંને સાથે બોલે છે) થેંક યુ મેડમ.

ડૉ.મૌસમી: વિશ્વ, દરિયાની સપાટીમાં થતા વધારાના કારણે અંદાજીત કેટલા લોકોને પોતાનું મૂળ સ્થાન છોડીને વિસ્થાપન કરવું પડશે?

વિશ્વ: મેડમ, એક અભ્યાસના પરિણામો સૂચવે છે કે દરિયાની સપાટીમાં થતા વધારાના કારણે 2050

સુધી 15 કરોડથી 100 કરોડ લોકોને વિસ્થાપન કરવાની સ્થિતિ આવી શકે તેમ છે. આ લોકોને એક દેશમાંથી અન્ય દેશમાં જવા મજબુર થવું પડશે. આવી સ્થિતિમાં મોટા વૈશ્વિક પ્રશ્નો ઉભા થાય તેવી વકી છે. આવી સમસ્યાનો સામનો સૌથી વધુ અને સૌથી પહેલો કરવાનો થતો હોય તો તે બાંગ્લાદેશ અને માલદીવને છે. એક અંદાજ મુજબ વર્ષ 2050 સુધી બાંગ્લાદેશની જમીનનો 17% ભાગ જળમગ્ન થઈ જશે, તેના પરિણામે આશરે 2 કરોડ લોકોને અન્ય સ્થાને વિસ્થાપન કરવું પડશે.

ડૉ.આકાશ: હિમા, કયા વર્ષને આંતરરાષ્ટ્રીય વિસ્થાપિત વર્ષ તરીકે ઓળખવામાં આવે છે?

હિમા: જુદા-જુદા દ્રષ્ટિકોણથી વર્ષ 2018ને આંતરરાષ્ટ્રીય વિસ્થાપિત વર્ષ તરીકે ગણવામાં આવે છે. સુરક્ષા અને શરણ મેળવવા માટે લાખો લોકો મધ્ય અમેરિકા, આફ્રિકા, પશ્ચિમ એશિયાઈ દેશોમાંથી સંયુક્ત રાષ્ટ્ર અમેરિકા, યુરોપ, ઓસ્ટ્રેલીયા અને ન્યૂઝીલેન્ડ તરફ વિસ્થાપન કરી રહ્યા છે.

ડૉ.મૌસમી: વિશ્વ, શું આવું વિસ્થાપન કરનાર લોકોની ચિંતા દુનિયાના કોઈ ખૂણામાં થતી હોય તેવું તારી જણાવે છે?

વિશ્વ: હા મેડમ, સંયુક્ત રાષ્ટ્રની બેઠકમાં આવો કોઈ નિર્ણય લેવાયો છે, વર્ષ 2015માં એક સમિતિ રચવામાં આવી હતી જેનું કામ ગ્લોબલ વોર્મિંગના કારણે વિસ્થાપન કરનાર લોકો માટે વિચાર કરવાનું હતું. તેમાં પ્રાથમિક રીતે એવું સુચન આવ્યું કે વિકસિત દેશોએ જરૂરિયાતવાળા દેશોને આ બાબતમાં મદદરૂપ થવું.

ડૉ.આકાશ: વિશ્વ અને હિમા, તમારા બધા જ જવાબ એકદમ સુયોગ્ય જણાયા છે. તમારા પછી બીજા બે જણના ઈન્ટરવ્યુ બાકી છે તે પતી જાય પછી અમે પસંદગી પામેલાના નામ જાહેર કરીશું.

હિમા: થેંક યુ સર. અમે બહારની બાજુ બેસીએ છીએ.

ડૉ.આકાશ: ઓ કે.

વિશ્વ: હિમા, ઈન્ટરવ્યુનું પરિણામ ગમે તે આવે, પણ બાકી ચર્ચા કરવાની ખુબ મજા પડી.

હિમા: સાચી વાત છે વિશ્વ તારી. સર અને મેડમ કેવા કેવા ઊંડાણમાં પ્રશ્ન પુછતા હતા. મને તો એવું લાગ્યું કે માત્ર આપણને જ મજા આવી છે તેમ નહિ, તેમણે પણ આપણી સાથે પ્રશ્નોત્તરી કરવાની મજા આવતી હતી.

વિશ્વ: હિમા, જો આ બધા આ બાજુ કેમ દોડતા-દોડતા જાય છે? કદાચ પરિણામ તો નથી મુકાઈ ગયું ને? લાવ હું જ જોઈને આવું છું.

હિમા: જા જલ્દી પાછો આવજે.

વિશ્વ: (ખુશ થઇ ને) કોન્ગ્રેચ્યુલેશન હિમા. ઇન્ટર્નેશીપ માટે આપણા બંનેની પસંદગી થઇ છે.

ડૉ.મૌસમી: વિશ્વ અને હિમા, જોયું ને તમારી ભૂતકાળમાં કરેલી મહેનત ફળી ને! હવે તમારે 'ગ્લોબલ વોર્મિંગની હકારાત્મક અને નકારાત્મક અસરો' વિષે ચિંતન કરતુ રહેવાનું છે.

હિમા: આકાશ સર, અમારે ક્યારથી હાજર થવાનું છે?

ડૉ.આકાશ: તમારે બંનેએ આવતા સોમવારથી હાજર થઇ જવાનું રહેશે અને ત્યાં સુધી તમને સૌને જય વિજ્ઞાન. ફરીથી યાદ કરાવી લઉં કે હવે આપણે મળીશું આવતા સોમવારે.
